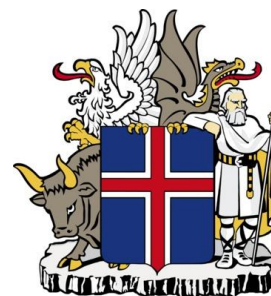

Islandia

Sytuacja gospodarcza i współpraca gospodarcza z Polską

1. Podstawowe informacje, sytuacja gospodarcza

Informacje ogólne

powierzchnia:	103 125 km ²	
ludność:	376 248 (stan na 1.01.2022 r.)	
głowa państwa: prezydent	pan Guðni Thorlacius Jóhannesson (od 1 sierpnia 2016 r.)	
premier	pan Bjarni Benediktsson	od 9 kwietnia 2024 r.
minister finansów i spraw gospodarczych	pan Sigurður Ingi Jóhannsson	od 9 kwietnia 2024 r.
minister kultury i przedsiębiorczości	pani Lilja Alfreðsdóttir	od 28 listopada 2021 r.
minister spraw zagranicznych	pani Thórdís Kolbrún Reykjörd Gylfadóttir	od 9 kwietnia 2024 r.
ambasador Republiki Islandii w Polsce	pan Hannes Heimisson	od 1 grudnia 2022 r.
ambasador RP w Islandii	pan Gerard Pokruszyński	od 23 sierpnia 2018 r.
najbliższe wybory parlamentarne	Wrzesień 2025 r.	

Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne gospodarki Islandii

Wskaźniki	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*
PKB (w mld EUR)	22,2	22,0	18,9	21,8	27,3	28,7	-
PKB na 1 mieszkańca (w tys. EUR)	64,31	62,66	53,19	60,34	73,76	75,61	-
PKB (wzrost w %)	4,9	1,9	-6,9	5,1	8,9	4,1	1,8
Nadwyżka/deficyt budżetowy (% PKB)	0,9	-1,5	8,7	8,9	-4,0	-2,0	-1,1
Dług publiczny (general government) (% PKB)	40,4	40,2	58,8	53,2	67,4	59,3	56,3
Inflacja (HICP w %)	0,7	2,0	1,2	3,7	8,3	8,7	5,5
Bezrobocie (w %)	2,7	3,5	5,5	6,1	3,8	3,5	4,2
Eksport towarów (w mld EUR)	4,84	4,78	4,13	5,16	7,16	6,33	-
Import towarów (w mld EUR)	6,08	5,53	4,65	6,06	8,58	8,28	-
Bezp. inwestycje zagr. w Islandii (w mld EUR)**	7,64	7,51	6,22	7,17	7,79	-	-
Inwestycje bezp. Islandii za granicą (w mld EUR)**	4,57	4,77	4,37	4,48	3,93	-	-

Źródła: EUROSTAT, *prognoza European Economic Forecast Spring 2024, ** Bank of Iceland,

Islandia jest republiką zgodnie z obowiązującą konstytucją z 1944 (była nowelizowana w roku 1984 oraz w 1991). Głową państwa jest prezydent, który wybierany jest w wyborach powszechnych i bezpośrednich co 4 lata. Jednak kompetencje prezydenta są mocno ograniczone, a głównym

podmiotem władzy ustawodawczej jest jednoizbowy parlament, Althing (isl. *Alþingi*). Parlament liczy 63 członków. Są oni wybierani na 4-letnią kadencję według systemu proporcjonalnego. Szefem rządu jest, wyznaczany przez prezydenta, premier, który wraz z resztą gabinetu stanowi władzę wykonawczą. Rząd musi posiadać zaufanie parlamentu, przed którym ponosi odpowiedzialność.

Dochód narodowy na mieszkańca według parytetu siły nabywczej wynosił w 2022 r. 126% średniej EU27.

Według rankingu International Institute for Management Development za rok 2022 Islandia zajmuje 16 miejsce krajów pod względem konkurencyjności gospodarki (Polska jest na 50 miejscu).

Według rankingu Global Innovation Index 2022 World Intellectual Property Organization Islandia jest sklasyfikowana na 20 miejscu (Polska na 38).

Według rankingu Corruption Perceptions Index Transparency International Islandia jest notowana na 13 miejscu jako kraj wolny od korupcji (Polska zajmuje 55 miejsce).

Podstawą gospodarki Islandii jest rybołówstwo. W połowach morskich Islandii głównie łowione są ryby: błękitek, śledź, gromadnik i dorsz. Produkty rybne stanowią ok. 40% wyprodukowanych towarów. Zwiększa się udział sektora turystycznego w kształtowaniu dochodu, obserwuje się powolne przesuwanie się ciężaru źródeł wzrostu gospodarczego z sektora rybnego na sektor turystyczny. Coraz większe znaczenie ma także przetwórstwo aluminium oparte o bogate zasoby energii odnawialnej, której nadwyżki są wykorzystywane do rozwoju przemysłów energochłonnych, w tym znaczącej dla gospodarki Islandii produkcji aluminium, choć Islandia nie posiada własnych złóż boksytów.

Przemysł w Islandii jest stosunkowo młodą dziedziną gospodarki. Większe zakłady powstawały w XX w. Głównie są to zakłady przemysłu spożywczego związanego z surowcami na bazie rolnictwa i rybołówstwa. Na bazie rolnictwa także powstał przemysł lekki i zakłady przerobu skór. Znajduje się sporo niewielkich fabryk produkujących sprzęt elektryczny, artykuły gospodarstwa domowego, wyroby ceramiczne, toaletowe, produkty spożywcze i cukiernicze, a także inne towary powszechnego użytku. Znacznie rozwinięty jest przemysł poligraficzny.

Do dużych zakładów, reprezentujących nowe gałęzie przemysłu należy zaliczyć cementownię w Akranes, fabrykę nawozów sztucznych w Hafnarfjordur, huty aluminium: Straumsvik i pod Hafnarfjordur oraz w Reydarfjordur.

Głównymi zasobami naturalnymi Islandii są energia wodna, energia geotermiczna i diatomity.

W szklarniach ogrzewanych energią geotermiczną uprawiane są warzywa i kwiaty, a nawet banany.

Najważniejsi partnerzy eksportowi Islandii wg statystyk za 2022 r. to: Niderlandy (udział ok. 37,4%), Wielka Brytania (9%), USA (7,7%), Niemcy (6,5%), Francja (6,4%), Norwegia (5,4%), Hiszpania (4,4%), Dania (2,4%), Japonia (2,2%), Chiny (2,1%) oraz **Polska (1,9%)**. (Trade Map)

Główne kierunki importu Islandii wg statystyk za 2022 r.: Norwegia (12,1%), Chiny (9,3%), Niemcy (8,2%), USA (7,3%), Niderlandy (7,1%), Dania (6%), Wielka Brytania (3,8%), Szwecja (3,7%), Australia (3,1%), Brazylia (3,1%), Francja (2,6%), Włochy (2,5%), **Polska (2,3%)**. (Trade Map)

Obecnie na Islandii mieszka 23 315 Polaków, czyli ponad 36 procent wszystkich obcokrajowców i 6 procent całej populacji Islandii.

2. Polityka gospodarcza

W ramach przeciwdziałania kryzysowi po upadku sektora bankowego w 2008 r. w wyniku ryzykownych operacji kapitałowych, Islandia przedsięwzięła środki zaradcze. Trzy główne banki zostały znacjonalizowane, zrestrukturyzowane i dokapitalizowane. Wprowadzono zabezpieczenia bilansu płatniczego ograniczające międzynarodowy przepływ kapitału, aby zapobiec wypływowi obcej waluty i dalszej dewaluacji islandzkiej korony. Podniesiono również podatki (od majątku, dochodowy, akcyzę i stawkę podatku VAT), wprowadzono nowy, trójfilarowy system podatku dochodowego od osób fizycznych oraz zmniejszono niektóre świadczenia socjalne, takie jak urlop macierzyński i ojcowski oraz zasiłki na dzieci. Ograniczono także wydatki publiczne na edukację i opiekę zdrowotną. Ucierpiało na tym wiele islandzkich gospodarstw domowych, które straciły znaczną część oszczędności i/lub dochodu, jednak efektem był powrót Islandii na ścieżkę dynamicznego rozwoju.

Na Islandii jest realizowany ambitny program, którego celem jest pierwsza na świecie całkowita rezygnacja z paliw kopalnych. Głównym źródłem energii, stosowanym powszechnie zarówno w przemyśle jak i gospodarstwach domowych oraz w transporcie, będzie wodór. Przyjęty przez parlament islandzki program przewiduje stosowanie w transporcie na szeroką skalę samochodów i autobusów napędzanych silnikami elektrycznymi, czerpiącymi energię z wodorowych ogniw paliwowych.

Energię elektryczną potrzebną do produkcji wodoru metodą elektrolizy mają dostarczyć elektrownie wodne, zbudowane na licznych rzekach islandzkich, wykorzystywane mają też być gorące źródła geotermalne. W przyszłości Islandia ma też zamiar eksportować wodór do krajów europejskich. Ocenia się, że proces przechodzenia na wodór zajmie ok. 30-40 lat.

3. Ramy prawno-traktatowe współpracy gospodarczej

Od momentu wejścia Polski do UE, tj. od 1 maja 2004r. współpraca gospodarcza realizowana jest na podstawie Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym (EOG) wraz z poprawkami wynikającymi z rozszerzenia EOG o 10 krajów nowo przystępujących (Protokół do EOG w sprawie rozszerzenia wszedł w życie 6 grudnia 2005r.). Z dniem 1 maja 2006 r. Islandia zniósła wszelkie ograniczenia w dostępie do rynku pracy dla obywateli nowych państw członkowskich UE, w tym Polski.

Nie straciły ważności bilateralne umowy między Polską a Islandią, których nie obejmuje kompetencja Wspólnoty, w tym: Umowa w sprawie unikania podwójnego opodatkowania i zapobiegania uchylaniu się od opodatkowania w zakresie podatków od dochodu i majątku z 19.06.1998r. (Dz.U. 1999 nr 79 poz. 890).

16 lipca 2009 r. Parlament upoważnił Rząd Islandii do złożenia wniosku o członkostwo Islandii w Unii Europejskiej.

19 października 2009 r. Islandia przekazała do Brukseli odpowiedź na tzw. kwestionariusz unijny, czyli pytania Komisji Europejskiej odnośnie wszystkich obszarów negocjacyjnych.

W dniu 27 lipca 2010 r. zostały oficjalnie zainicjowane negocjacje akcesyjne z Islandią.

W 2013 r. w wyniku kwietniowych wyborów parlamentarnych powstała centroprawicowa koalicja partii Postępu i Niepodległości, która ma negatywne stanowisko ws. negocjacji i członkostwa Islandii w Unii Europejskiej. 14 września 2013 r. rząd Islandii podjął decyzję o zawieszeniu negocjacji akcesyjnych i rozwiązał zespół ds. akcesji do UE.

4. Polsko-islandzkie obroty towarowe

w mln EUR

	2018	2019	2020	Dynamika 2019=100	2021	Dynamika 2020=100	2022	Dynamika 2021=100	2023	Dynamika 2022=100	I-III 2004	Dynamika I-III 2023=100
Eksport	106,0	167,5	90,3	53,9	111,3	123,3	170,6	153,3	165,6	97,1	41,2	103,2
Import	231,8	193,1	220,0	113,9	378,6	172,1	454,6	120,1	300,7	66,1	83,6	89,9
Obroty	337,7	360,6	310,3	86	489,9	157,4	624,2	127,4	466,3	74,7-	124,8	-
Saldo	-126,0	-25,5	-129,7	-	-267,3	-	-284,0	-	-135,1	-	-42,4	-

dane GUS

Wg danych GUS za 2023 r. Islandia jest 70 partnerem eksportowym Polski (udział 0,05%) i 67 partnerem w imporcie (udział 0,09%).

Na dynamikę importu do roku 2022 w szczególności wpłynęło zwiększenie importu aluminium i wyrobów aluminiowych oraz ryb. Wynik w 2023 r. wskazuje na znaczącą redukcję importu z Islandii, na co wpływa głównie spadek importu dominujących towarów: aluminium i wyrobów aluminiowych o 47%, który stanowił w 2023 r. ok. 53% wartości importu, oraz ryb o 10%, które stanowią ok. 39% wartości importu w 2023 r.

W przypadku wymiany towarowej Polski z Islandią występuje duża koncentracja handlu w kilku wiodących branżach, co prowadzi do dużej fluktuacji wymiany handlowej.

Najważniejsze grupy towarowe w polskim eksporcie do Islandii w 2023 r. to:

1. wyroby metalurgiczne, głównie z żeliwa, stali – 19,4%;
2. maszyny i urządzenia mechaniczne i elektryczne – 16,7%;
3. pojazdy nieszynowe i ich części – 14,8%;
4. gotowe artykuły spożywcze, napoje, alkohole i wyroby tytoniowe – 9,4%;
5. meble 7%;
6. wyroby przemysłu chemicznego – 5,2%, w tym głównie wyroby farmaceutyczne;
7. tworzyw sztucznych i kauczuk, wyroby z nich – 4,8%;
8. statki i łodzie – 2,4%.

Najważniejsze grupy towarowe w polskim imporcie z Islandii:

1. wyroby metalurgiczne – 55,1 %, w tym głównie aluminium i wyroby z aluminium;
2. ryby i owoce morza – 38,9%.

5. Współpraca inwestycyjno-kapitałowa.

Wg danych NBP na koniec 2022 r. stan islandzkich inwestycji w Polsce był ujemny i wynosił -0,3 mln EUR.

Wg danych GUS w 2021 r. w Polsce obecnych było 17 podmiotów z udziałem kapitału islandzkiego, w tym 5 zatrudnia powyżej 9 osób, m.in. 2 zakłady produkcji gumy i plastiku:

- Promens Międzyrzecz sp. z o.o. w który zainwestowały spółka Promens hf. należąca do międzynarodowej grupy RCP i fundusze Horn Invest hf. oraz the Enterprise Investment Fund (EIF),

- Promens Warszawa sp. z o.o. – inwestycja spółki Promens hf.,

oraz firma Bakkavor, która uruchomiła w Polsce zakład przetwórstwa ryb i chłodnię Bakkavor Polska.

Udziały kapitałowe firm islandzkich w Polsce są szacowane na 2,8 mln PLN. Firmy islandzkie zatrudniały w Polsce łącznie 519 pracowników wg danych GUS za 2015 r. (brak nowszych danych).

Inwestycje polskie w Islandii są niewielkie, wśród nich firma odzieżowa Reykiavik Raincoats.

6. Dostęp do rynku

Wzajemny handel pomiędzy Polską a Islandią po naszej akcesji do UE opiera się na Umowie o Europejskim Obszarze Gospodarczym wraz z poprawkami wynikającymi z rozszerzenia EOG o 10 krajów nowo przystępujących. Umowa wraz z poprawkami jest stosowana prowizorycznie od 1 maja 2004 r. (weszła w życie 6 grudnia 2005 r.).

W związku ze zmianą reżimu handlowego w handlu z Islandią, wynikającą z akcesji Polski do UE:

- w odniesieniu do handlu artykułami przemysłowymi z Islandią, to jego zasady zostały w ramach Umowy o wolnym handlu Polska-EFTA wynegocjowane na wzór umów o wolnym handlu jakie Unia Europejska zawarła z państwami EFTA (w przypadku Islandii na wzór Umowy o EOG) tzn. bezcłowy dostęp do wzajemnych rynków. Dzięki temu Polska stając się członkiem Unii Europejskiej zachowała taki sam reżim handlowy z Islandią, jaki obowiązywał przed akcesją, czyli pełną liberalizację wzajemnego handlu artykułami przemysłowymi. W tym zakresie nie wystąpił problem przenoszenia koncesji.
- w odniesieniu do handlu artykułami rolnymi strona polska w ramach negocjacji w sprawie rozszerzenia Europejskiego Obszaru Gospodarczego przyjęła warunki handlu artykułami rolnymi przetworzonymi określone w Protokole 2 i Protokole 3 Umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym. Są one zbliżone do warunków określonych Protokołem A do Umowy o wolnym handlu Polska-EFTA.
- w odniesieniu do handlu artykułami rybnymi wzajemny handel UE - Islandia został rozszerzony o kontyngent wynegocjowany w ramach rozszerzenia EOG. Dodatkowy kontyngent przyznany jest jednak wszystkim członkom UE.

Z dniem 1 maja 2006 r. Islandia zniósła wszelkie ograniczenia w dostępie do rynku pracy dla obywateli nowych państw członkowskich UE, w tym Polski.

7. Potencjalne dziedziny współpracy

Bardzo dobra atmosfera polityczna i doskonała dotąd współpraca gospodarcza stanowią dobrą podstawę do dalszego wzrostu wzajemnej wymiany handlowej, aczkolwiek po stronie islandzkiej występują naturalne bariery ograniczające w postaci niewielkiego z natury popytu wewnętrznego i mało zróżnicowanej podaży na eksport oraz relatywnie dużych kosztów transportu.

Ograniczony zakres asortymentowy produkcji islandzkiego przemysłu powoduje, że znaczna część małych ilościowo potrzeb konsumpcyjnych i inwestycyjnych społeczeństwa zaspokajane jest w drodze importu. Jest to szeroka asortymentowo gama produktów, ale o ograniczonej liczbie ludności wielkości popytu. Stwarza to konieczność organizacji łączonych dostaw szeregu artykułów konsumpcyjnych (codziennego i trwałego użytku) w ramach jednej wysyłki.

8. Polska placówka ekonomiczno-handlowa

Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Reykjavíku

Reykjavík

Thorunnartun 2, 105

Strona internetowa: www.reykjavik.msz.gov.pl

Tel: +354 520 50 50

Faks: +354 511 11 20

E-mail: reykjavik.ifo@msz.gov.pl

Notatkę przygotował: Maciej Zieliński

Aktualizacja: maj 2024 r.